

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FŐGÖZTÖRTÉNETI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár helyben, házhoz hordva:
Egész évre . . . 12.- kor. Negyedévre . . . 3.- kor.
Félévre . . . 6.- kor. Egy óra . . . 1.- kor.
Egyes szám ára 4 fillér.

Felelős szerkesztő:
SIMON ISTVÁN.

Lapkiadó:
HOROVITZ ZSIGMOND.

Előfizetési ár vidékre, postán küldve:
Egész évre . . . 18.- kor. Negyedévre . . . 4.50 kor.
Félévre . . . 9.- kor. Egy óra . . . 1.50 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Plac-u. 12. (Nagytemplomtér felől.) Telefon 330.

Kivételek.

Győzelem vagy gyalázat.

„Magyarország területén a nyelvi határozmányok természetesen a magyar nyelvet állítják előtérbe; az általános szabály az, hogy a tárgyalás, a kihirdetés és a határozatok nyelve a magyar. A legfontosabb kivétel, hogy mindenkit, aki magyarul nem tud, de németül tud, német nyelven hallgassanak ki. A második kivétel az, hogy oly pörökben, a mikor a vádlott csak németül ért, az egész tárgyalás német nyelven vezetendő. A harmadik kivétel az, hogy aktív katonai egyéneknek, akik németül és magyarul értenek, németül vezetett tárgyaláson nem áll jogukban más nyelvet használni, mint a németet. A negyedik kivétel az, hogy a közös hadsereg szolgálati nyelvén szövegezett akták felolvashatók és azokat nem kell lefordítani. Az ötödik kivétel az, hogy a háboruban vagy a tengeri háboruban a magyar katonai bíróságok részére érvényes határozmányok csak annyiban alkalmazandók, amennyiben azok a felforgó körülmények közt megvalósíthatók.“

Ez, mélyen tisztelt közvélemény nem más, mint egy része a katonai perrendtartás határozmányainak. Így hir-

deti világgá egy Bécsben megjelenő osztrák lap.

A magyar közvélemény előtt a magyar kormány titokban tartotta mind mostanáig. De tegnap, amikor — mint közöltük — a miniszterelnök megkapta a királytól a véderőjavaslatra vonatkozó előszankciót, már nyilván értesítést kapott a bécsi lap, hogy most már közölheti a határozmányok szövegét. Magyarország amugy is fait accomplit elé van állítva. Ausztria felháborodásától pedig nem kell tartani.

Ezt akarta a magyar kormány úgy feltűrtetni, mintha a magyar álláspont győzelme lett volna. Ezekért küzdött a magyar kormány hónapokon át olyan harcot, amelyet a maga föllengző kormánynyelvén „élet-halál-küzdelem“-nek nevezett.

Ezért gyújtott mindenféle színű bengáli tüzet Ausztriában és Magyarországon; ezért bámultatta magát és hirdette, hogy mekkora herkulesi munkát végez, amikor a „magyar érdekeket akarja kiküzdeni“.

Az osztrák kormány jó ideig úgy tüntette föl a dolgot, mintha rettegne attól, hogy a szöveg nyilvánosságra kerüljön, nehogy — isten ments — az osztrák választások előtt állván, osztrák vereségnek lássék.

Azonban meggondolta a dolgot. Adja közre isten nevében a magyar

kormány a szöveget és terjessze a Ház elé a javaslatot. Nem fogja azt senki Ausztriában magyar győzelemnek nevezni. Sőt, most már agitálni mehet vele Bienerth osztrák miniszterelnök a választók elé és megmutathatja, hogy mekkora győzelmet aratott a magyar kormány fölött.

A maga győzelmét és a magyar kormány teljes leveretését jobban nem demonstrálhatja, mint ennek a szövegnek a közzétételével.

Az elv ugyanis az volt, hogy a katonai perrendtartás szerint a tárgyalás nyelve Magyarországon a magyar nyelv legyen.

Ebbe a látszat kedvéért belement az osztrák kormány. De csak oly föltétellel, ha a törvény szövegébe belevesszik a kivételeket. Olvassuk el a szöveget és nézzük, mennyi kivétel van benne. Csupa merő kivétel. Nincs is más benne, mint kivétel. Itt valóban áll az a tétel, hogy a kivétel alkotja a szabályt.

A szabály pedig az, hogy a magyar kormány, mint mindig, úgy most is, deferált az osztrák prepotenciának és jó agitációs eszközt adott az osztrák kormány kezébe. Ha ezzel nem szerez majoritást az osztrák kormány, akkor soha.

A gyujtogató.

Irtá: Csehov Antal.

— Vádlott, a törvény értelmében az ön az utolsó szó — szól az elnök. — Mit tud még védelmére felhozni? A vádlott jelentéktelen, sovány kis emberke volt, rémült arc kifejezéssel.

Azzal vádolták, hogy január 23-ról 24 re virradó éjjel egyik távoli rokonánál, Wenzepolski grófnál, akinél lakott, előre megfontolt szándékkal gyujtogatott. Az orvosi vizsgálat testileg és szellemileg teljesen egészségesnek találta.

Az elnök felszólítására a vádlott, aki eddig teljes közömbösséggel nézte a történeteket, összeszedve minden energiáját, felugrott helyéről és könyörgő hangon így szólt:

— Elnök ur, az Istenre kérem, hallgasson meg . . . Engedje meg, hogy mindent elmeséljek. Az esküdtek előrehajoltak helyükön és a vádlott elkezdte:

— Mikor az elmúlt év elején ebbe a városba jöttem, nem volt semmiféle tervem a jövőre nézve. Valami szerencsétlen csilagzat alatt születtem, mert mindig balsors üldözött. Wenzepolski grófhhoz fordultam azzal a kéréssel, hogy az ő protekciója révén valami álláshoz juthassak. Reméltem, hogy segíteni fog, mert elhunyt anyám révén rokonságban állott velem. A gróf egyelőre nem

tudott semmi megfelelőt, de meghívott házába, míg talál valamit számomra.

Hozzá költöztem. Eleinte figyelmes volt irányomban, de hamarosan megszokott és közönytől letem előtte. Ekkor rettenetes élet kezdődött számomra, tele folytonos megaláztatásokkal. Hogy az ilyen élet szenvedéseit megérthessék, azt át kell élni. Független emberek azt hiszik, hogy azok, akik megszokták a egyelemkenyeret, már eltompulnak és képtelenek bármiféle sértésért haragra gerjedni. Ez téves felfogás. Soha nem voltam oly érzékeny, mint abban az időben. A lekem nyitott seb volt — találobb hasonlatot nem találok — és minden megbánás úgy fájt, mintha tüzes vassal égettek volna. Minde jobban telt azonban az idő, annál kevésbé tudtam ebből a lealázó helyzetből szabadulni. A gróf házában folytatott lusta élet teljesen demoralizált és teljesen megbénította akaratomat, amint a rozsdá a vasat kimarja. Éjjelenként zokogtam, ha elgondoltam, hogy napközben micsoda megaláztatások értek és így szóltam magamban: Holnap véget vetek mindennek. Elmegyek. Inkább éhség és hideg, mint az ilyen megalázó élet.

Ha a holnap eljött, akkor megszűnt az akaratom. Ha a gróftól figyelmeztettem igéretére, hogy állást fog szerezni, mindig ezt felelte:

— Miért oly sürgős barátom? Talán rosszul érzi magát nálam? Maradjon csak

itt, majd később meglátjuk, hogy mit tehetek.

Hallgattam. Nem is próbáltam meg visszautasítani, mikor a gróf néhány viselt ruháját ajánlotta fel nekem. Ezek a ruhák nagyon szépek voltak, de nekem nagyon bő. A gróf vendégeinek egyike megjegyezte, hogy a ruha nagyon ismerős. Egy másik vendég, egy közismert hamiskartyás, hangosan nevetett e megjegyezésen és megkérdezte:

— Ugyebár, Fedorow, ön a ruháit ugyanott rendel, mint a gróf.

Senkinek nem jutott eszébe engem a családi néven szólítani. A gróf rendszeren elfelejtett bemutatni vendégeinek, akik nagyobb részt olyan ingyenélők voltak, mint én. Még is értették a módját, hogy a gróffal bizalmas lábon álljanak. A cselédek is szemtelenkedtek velem. A tálalásnál engem nagyon gyakran kihagytak és nekem magamnak kellett megvetni ágyamat és ruháimat is magam tisztítottam.

Esténként kártyát játszottak. Ha véletlenül hiányzott egy játékos, akkor a gróf felszólított, hogy vegyek részt a játékban. Soha nem volt pénzem és mindig azzal a tiukos reménységgel ültem le, hogy nyerni fogok. Izgatottan játszottam, sőt Isten segítségét is hívtam, hogy nyerjek. Amint ez azonban ilyen esetben rendszeren történni szokott, vesztettem és folyton vesztettem.

Debrecen város közgyűlése.

Rohamosan fejlődünk.

Évtizedek mulasztásait vágtatóan gyors tempóban igyekszik helyrehozni Debrecen város törvényhatósági bizottsága. A tegnapi közgyűlésen letárgyalt nagy horderejű ügyek gyönyörű perspektíváját nyújtják annak a modern nagy városnak, amely ebből a színmagyar és gazdagságáról híres nagy városból lesz, ha a haladás szelleme továbbra is uralni fogja a lelkeket.

A tisztviselők fizetésrendezésének régen huzódó ügye hatalmas lépéssel jutott előre. A pénzügyi palota megvételét elhatározták az állam feltételei szerint. A Piac-utca 26--28. számú városi telken pompás háromemeletes bérpalotát épít a város. A Bika szálló helyén teljesen új, hatalmas arányú, modern szálloda, kávéház, gőzfürdő és kabaré helyiség épül. A város szabályozás érdekében hatalmas alaptőkével rendelkező telekszerző és értékesítő részvénytársaság alakul. Még sok más fontos kérdés nyert végleges megoldást ezen a közgyűlésen, amely óriási lépéssel vitte előbbre Debrecen a fejlődés útján.

Egyedül a Dmke internátusának ügyében nem tanusított elég előzékenységet a közgyűlés, de talán mégis sikerül majd ezt a szép eszmét is megvalósítani.

Az egyedüli árnyék, amely a nagyszerű intézmények létesítésének fényét egy kissé elhámolyosítja, az, hogy újabb nagy kölcsönt kell a városnak felvennie, de hát ez már vele jár a fejlődéssel. Nem baj, ha a végén szegény lesz maga a város, csak a lakossága legyen megelégedett és boldog.

A tegnapi közgyűlést, melyről a következőkben számolunk be részletesen, Doma-

Ha vége volt a játéknak és az emberek leszámoltak egymással, akkor én megszégyenítve ültem helyemen, izgatottságomban a krétát morzsolva szét kezemben és így szóltam a grófnak:

— Gróf ur, legyen szives, nincs nálam éppen pénz. Fizesse ki a veszteségemet... Holnap reggel megadom a tartozást.

Természetesen senki sem hitt ebben az ígértben. Mindenki tudja, hogy sem holnap, sem holnapután fizetni nem fogok.

Ha a gróf mulatni ment, a társasága mindig nagyon hangos volt. Nekem is gyakran nevetnem kellett és ez a nevetés annyi örömet szerzett nekem, mint egy idomított kutyának.

Ha valami vidám történet, vagy élc jutott eszembe, úgy nem akadt hallgatóságom. Alig szólaltam meg, máris félbeszakítottak. Mindenki elfordult tőlem és tiszter is újra kellett kezdenem egy mondatot, de senki sem figyelt reám.

Az éjszakák voltak a legborzasztóbbak. Egy keskeny átjáró szobában, valami folyosó felén aludtam. Agyamul egy diván szolgált, amely teljesen rongyos volt. Hogy gyűlöltem ezt a divánt, melyet minden házaló is visszautasított volna. A divánon fekvé, az elmúlt nap minden bántalma, minden megaláztatás újra eszembe jutott.

Ha a gróf barátai a diván mellett elmentek, mindegyiknek volt valami tréfás megjegyzése. A divánt Prokrustes ágyának nevezték.

hidy Elemér főispán délután három órakor nyitotta meg.

A tárgysorozat első pontjaként Kovács József polgármester jelentést tesz a márciusi és áprilisi ügykezelésről. A közgyűlés tudomásul veszi a jelentést.

A közléstasági teendők házikézelésbe vételére vonatkozó közgyűlési határozatot a belügyminiszter jóváhagyta. Ezért kimondják, hogy 1912 január hó 1-én a vonatkozó határozatot életbe léptetik.

A csatornák bekapcsolása.

Tóth Emil dr. ismerteti a miniszter leiratát, amely a szabályrendelet 15. rész 4. §-át akként kívánja módosítani, hogy a házi bekapcsolások ne felül, hanem alul történjenek. Ezzel a leirattal szemben a tanács a jog és pénzügyi bizottsággal egyetértően a közgyűlés eredeti határozatának fenntartását javasolja, mert a felső bekötés olcsóbb is, jobb is, célszerűbb is. Alsó bekapcsolásnál ugyanis nehezebb a tisztítás és könnyen megeshetik, hogy az idegen anyagok lerakódása által a csövek eldugulnak.

Révi Nándor dr. amellel érvel, hogy jobb volna az alsó bekötés. Ő már állást foglalt e kérdésben, de nem akar úgy feltűnni, mint aki huzni akarná ezt a kérdést, ezért a tanács javaslatát elfogadja, azonban felhívja a tanácsot, hogy máskor tapintatosabban és a közérdeknek megfelelőbb módon járjon el.

Kovács József polgármester nem tartja az előtte szóló bizottsági tagot olyan tekintélynek, aki ilyen szakkérdésben a tanácsnak utasításokat adhatna. Bizonyítja, hogy a felső bekapcsolás jobb, mint az alsó.

A közgyűlés egyhangulag elfogadja, a tanács nem javasolja.

Nyugdíj és felirat.

A miniszter jóváhagyta a világítási alkalmazottak nyugdíjintézetéről alkotott szabályzatot. A tanács javasolja, hogy ezeket a szabályokat 1912. január 1-én léptessék életbe. A közgyűlés így határozott.

Miskolc város közönsége feliratot intézett a kormányhoz a husdrágaság megszüntetése érdekében a huszfogyasztási adótelek helyesbítése, leszállítása, illetve eltörlése iránt. A közgyűlés a tanács javaslata értelmében kimondja, hogy hasonló szellemű feliratot intéz a kormányhoz Debrecen városa is.

Azon a napon, amelyen a gyújtogatást elkövettem, a gróf egyik barátja, valami Lbow nevű, az egész társaságot a vendéglőbe hívta meg. Én is készültem elmenni. A lépcsőn véletlenül meglöktem Lbow urat és bocsánatot kértem. Lbow így felelt:

— Kérem nem baj, de mondja csak, miért megy tulajdonképpen ön is el, hisz nem hívta senki.

Szerettem volna elsúlyedni e súlyos szavak hallatára. A vendégek lármázva haladtak el mellettem és az egyik az ajtóból viszkizáltotta:

— Feküdjön le inkább a Prokrustes ágyára!

Hangosan nevelve távoztak erre valamennyien. Otthon maradtam és a divánra feküdtem. Biztosan reméltem, hogy megbánják durvaságukat és valakit visszaküldenek értem. Hanem hiába vártam.

Órákon keresztül sirtam tehetetlen dühömben. Az ágy fájdalmat okozott nekem. Felkeltem. A gyűlölet elvette eszemem. Előkerestem néhány skatnyát, megtömtem ujságokkal, ledöntöttem petróleummal, a diván alá állítottam és meggyújtottam.

Mikor ismét magamhoz tértem és láttam, hogy mit tettem, a szoba már hatalmas lángokban égett. Kétségbeesés fogott el és segítségért kiáltottam.

A többi már ismeretes önök előtt esküdt uraim.

A pénzügyek bagolyvára.

A pénzügyi palotának a város által leendő és régen huzódó ügye került ezután napirendre. A pénzügyminiszter arról értesítette a főispánt, hogy hajlandó eladni az állam a palotát 500 ezer koronáért s egyben kijelenti, hogy ebből az összegből nem enged semmit. Az államnak nem érdeke új pénzügyi palota építése, mert a mostanin is helyrehozható állapotba lehetne hozni. Tisztán városi érdekből megy bele a telek eladásába. Épp azért azt javasolja a tanács, hogy a város adja meg a miniszter által kért vételárat oly módon, hogy ezt 3 éven belül köteles az állam birtokba bocsájni s ugyanezen idő alatt lesz kifizetendő. A tanács javaslatát vita nélkül elfogadják.

A főjegyző távolléte.

A közgyűlés megengedi, hogy Vecsey Imre főjegyző távollétében egyedül a polgármester írhasa alá a nagykölcson utolsó részleteire vonatkozó nyugtákat az Osztrák-Magyar bank debreceni fiókjánál. Azt is tudomásul veszik, hogy az eddigi nyugtákat Körner Adolf tb. főjegyző írta alá Vecsey főjegyző helyett.

Debrecen új bérpalotája.

Vargha Elemér dr. ismerteti ezután a tanács javaslatát a Piac-utca 26—28 számú városi telkeken építendő három emeletes bérház ügyében. Eszerint Tóth István műépítész és Pavlovics és Szilágyi cég beterveztették a tervrajzot és a költségvetést, amelyet a mérnöki hivatal felülvizsgált és jóváhagyott. Egy millió 164 ezer koronába kerül majd az építkezés, erre a város egy millió korona függő kölcsönt vesz fel. A művezetést a vállalkozó építésszek végzik, ezért az összköltség 4 százalékát kapják díjazásként. Az eddig már megszolgált 24,500 korona költség kiutalását indítványozza a tanács, amely kimondani kéri, hogy a lebontási munkálatokra azonnali versenypályázatot hirdessék oly feltétel mellett, hogy a vállalkozó földszint magasságban legyen köteles a lebontást végezni. Bizza a közgyűlés az intézkedést a tanácsra.

Révi Nándor dr. csak az a kifogása, hogy sok már nagyon a függő kölcsön és így kamat differenciában nagy a város vesztesége.

Vargha Elemér dr. azt a felvilágosítást adja, hogy egy újabb nagykölcson felvételére vonatkozó lépések már folyamba vannak.

A közgyűlés jóváhagyta egyhangulag a tanács javaslatát.

A városi tisztviselők fizetése

Az 1911. évre megszavazott tisztviselői pótségiút a miniszter jóváhagyta. Tudomásul szolgál és kiutalják.

Hosszabb vita keletkezett a 10. pont körül, amely a szervezési szabályrendelettel szemben leérkezett miniszteri leirat kapcsán keletkezett a városi tisztviselők fizetésrendezése tárgyában. A jog- és pénzügyi bizottságban az az álláspont győzedelmeskedett, hogy a város tartsa fenn eredeti álláspontját, maradjon meg továbbra is a szakok szerint való 17 osztályba sorozás mellett, az 5 fizetési osztályt pedig a tárgyalás alapjául ne fogadja el. Ezzel szemben a tanács azt javasolja, hogy a közgyűlés fogadja el a miniszter álláspontját és fizetési pótlékokkal egyenlítsék ki majd később a már meghatározott fizetés és a miniszteri táblázat szerint mutatkozó fizetesközi különbözetet.

Vargha Elemér dr. azzal okolja meg a tanács állásfoglalását, hogy a miniszteriumban a legmerekvebb magatartást tanusítják a város álláspontjával szemben, így nincs rá remény, hogy ellentállás útján a kérdés végre-valahára végleges megoldást nyerjen. Inkább fogadják tehát el a miniszter kívánságát és a város pótlékok alakjában kárpótolja tisztviselőit.

Jánosi Zoltán a város önkormányzati jogának súlyos megsértését látja a miniszteri leirat által, amelyet hebelügyának mond.

Ez ellen a városi közgyűlésnek a leghatározottabban tiltakozni kell. Sorra cáfolja a miniszter érvelését és bizonyítja, hogy a miniszternek csakis közigazgatás államossága lehet a célja, azért forszírozza az összes városokkal egyforma fizetési osztály létesítését. Indítványozza a tanácsi javaslatokkal szemben, hogy a közgyűlés által már jóváhagyott fizetési fokozat beosztást adja vissza a tanácsnak a tényleg mutakozó kisebb aránytalanságok megszüntetése, a szakosztályok szerint való megjelölés kihagyása céljából és az ilyen módon átdolgozott táblázatot újra terjesszék fel a miniszterhez. Nem célja a huzás-halasztás, de ezáltal mit sem vesztenek a tisztviselők, ezért nincs rá semmi ok, hogy a város ne védje meg erősen jogos álláspontját.

Márk Endre mindenben hozzájárul Jánosi fejtegetéseire. A város annyit fizet a tisztviselőnek, amennyit akar, ebbe nem lehet a miniszternek beleszólása. Mégis arra az esetre, ha Jánosi indítványát nem fogadná el a közgyűlés, azt javasolja, hogy a város által már megállapított tisztviselői fizetések és a miniszteri táblázat összegeztetése céljából adják vissza az egész ügyet a tanácsnak, amely munkálatának eredményét terjessze sürgősen a jog és pénzügyi bizottság elé, hogy a június első harmadában összehívandó közgyűlés véglegesen dönthessen ebben az ügyben. Szólvó úgy véli eszközölhetőnek az összegeztetést, ha megállapítják már most az egyes tisztviselőknek különféle címeken adandó pótlékokat. Annak az anomáliának azonban nem szabad bekövetkeznie, hogy bármelyik városi tisztviselő is kevesebb fizetést kapjon, mint amennyit részére a közgyűlés megállapított.

Révi Nándor dr minden feltétel nélkül ajánlja Márk Endre indítványát elfogadásra, a sürgősség kimondását ő is kéri.

Kovács József polgármester: A tisztviselők nem türelmetlenek, ők nyugodtan várják be a fejleményeket. Még sem szabad a kérdést tovább függőben hagyni, mert a miniszteri jóváhagyásig nem lehet az egyes állásokat betölteni, ami nagy kár a városra és a tisztviselőkre is.

Tüdős János dr kifejti, hogy ennél a kérdésnél nem szabad sérelmi politikát folytatni.

A lényeg a fontos, nem a forma. Ha a tanács be tudja osztani a közgyűlés által már megállapított fizetéseket a miniszter táblázata alapján, akkor ilyen módon végleges megoldást kell létesíteni. Az nem kerülhető el, hogy a fizetésrendezés kérdése a szakbizottság útján tárgyalassék, vissza kell tehát az ügyet adni a tanácsnak és a jog és pénzügyi bizottságnak, amely meरेven elzárkózott a miniszteri leirat alapján való részletes tárgyalás elől.

Balkányi Miklós dr minden feltétel nélkül magáévá teszi Márk Endrének vagylagosan feltett indítványát.

A kérdés feltevése körül hosszabb vita támadt, melynek kapcsán Domahidy Elemér főispán, Jánosi Zoltán és Márk Endre szóaltak fel. A vita folyamán Kovács József polgármester a tanács nevében csatlakozott Balkányi Miklós dr indítványához, mire a közgyűlés Jánosi Zoltán ellenkező indítványának elvetésével túlyomó többséggel a tanács és Balkányi Miklós dr közös javaslata értelmében határozott.

Rendőrségi választások.

Ezután az üresedésben levő rendőrkapitányi állás betöltésére került a sor. A főispán Szilágyi Imre, Fráter Imre dr és Porubszky Jenő, a közgyűlés pedig Márk Endre és Kenézy Gyula dr bizottsági tagokat küldötte ki a jelölő bizottságba, amely ifj. Ozory István, Komlóssy Pál dr, Mile Pál és Balczelt Pál dr pályázókat jelölte. Jánosi Zoltán elnöksége mellett két szavazatszedő bizottság szedte össze a Bacsó Dezső dr és társai indítványa folytán névszerinti és titkos szavazás útján beérkezett szavazatokat. Domahidy Elemér főispán hirdette ki az eredményt, mely szerint 74 szavazattal 49 ellen

ifj. Ozory István lett a rendőrkapitány Mile Pál ellen.

Az így módon üresedésbe került rendőrfogalmazói állásra Harsányi Imre dr és Budaházy Jenő jelöltek közül közfelkiáltással Budaházy Jenőt választották meg.

A régi csatornák ügye.

Márk Endre indítványára a tárgysorozat 23. pontját vették elő.

Tóth Emil dr előadó ismerteti a tanács javaslatát, mely szerint a régi csatornák utcai része közegészségügyi és közlekedési szempontból betömendő. Ezek a munkálatok 405 ezer koronába kerülnének.

Burger Péter dr a leghatározottabban ellenzi a tanácsi javaslat megszavazását, mert ezeknek a csatornáknak betömésére egészségügyi szempontból semmi szükség sincs. — Az azokban összegyűlemlt anyagokat ugyanis megemésztja a föld, viszont ezeknek a csatornáknak felbontása alkalmával a bacillusok egész tömkelege lepné el a várost, úgy, hogy kolerától lehetne tartani. Egyetemi tanároktól szerzett be szakvéleményeket, melyek az ő álláspontját igazolják. Bécsben és Budapesten sem bontották fel és tömték be a régi csatornákat. Nem sajnálná a költséget, ha célját látná a munkálatoknak, de a közegészségügyet sokkal jobban szolgálná a kórház reperálása. Indítványt terjeszt elő, mely szerint a csatornanyilások és levezető csatornák szigorúan zárassanak el, hogy ez által újabb tápanyagot ne kapjanak a régi csatornák.

Aczél Géza főmérnök a tanács álláspontját védelmezi közlekedési szempontból, mert könnyen beomolhatnak ezek az üregek és így a legnagyobb balesetek származhatnak.

Békés Lajos a közegészségügyi tanács véleményét kívánja beszerezni.

Tüdős Kálmán dr. mindenben megerősíti Burger dr véleményét. Ő csak azt véleményezte, hogy ahol megbolygatják a régi csatornát, ott oltott mésszel kell az összegyűlemlt anyagot fertőtleníteni.

Márk Endre félti a várost a régi csatorna felfurásától egészségügyi szempontból.

Fráter Imre dr: A vízvezetési csövek lerakásánál nagyon alkalmas a mostani állapot, mert a talaj a régi csatornáknak jól meg van süppedve. Pártolja Burger dr indítványát.

A közgyűlés szótöbbséggel a tanácsi javaslat ellen Burger Péter dr indítványa értelmében határozott.

Az új Arany Bika.

Vita nélkül elfogadták a tanács javaslatát a Bika-szálló felépítése tárgyában. E szerint részvénytársasági alapon újra építik a Bika-szállót oly módon, hogy a város e célra átengedi a telkeit, melyekre 2 millió 200000 korona kölcsön felvételét engedélyezi, az így fedeztelt egy millió 200 ezer korona pedig részvényjegyzés útján kerül össze. Pótadómentességet a város nem engedélyez. Az új szállóban lesz nagy, modern kávéház, kabaré és orfeum helyiség, melyben könnyebb szindarabok is előadhatók, továbbá gőzfürdő is. A részvénytársaság öt évenként öt-öt ezer koronával fokozódó évi 40 ezer korona bért fizet a városnak.

Városrendező r.-t.

Rendkívül nagyjelentőségű határozatot hozott a közgyűlés a telekszervező és értékesítő részvénytársaság létesítésére vonatkozó tanácsi javaslat elfogadása által. E szerint másfél millió korona alaptőkével létesül a részvénytársaság, melyből 800 ezer korona névértékű részvényt jegyez a város.

A részvénytársaság hivatása az lesz, hogy a szabályozási vonalra eső telkeket a város részére olcsón megszerzeze.

A Dmke internátus.

Hosszu és izgalmas vitát keltett a Dmke internátus ügye.

A tanács javaslata úgy szólott, hogy a Dmke kívánságához képest a Petőfi téri telek, vagy a Hatvan-utca végén levő két városi telek ajánlássék fel az internátus céljaira.

Ezzel szemben Jánosi Zoltán azon aggodalmának ad kifejezést, hogy a Petőfi téri telek úgy a környezet, mint fekvése szempontjából veszélyezteti a növendékek erkölcsét és munkáját.

Azt javasolja, hogy csak a Hatvan-utcai telkeket ajánlják fel a Dmke-nek, a Petőfi-térít pedig hagyják ki.

Kőrösi Kálmán dr azt kifogásolja magyarosítási szempontból, hogy a növendékek ne legfőbb, hanem legalább egyharmad része legyen nemzetiségi.

Márk Endre ezzel szemben a tanács javaslatát pártolja. Ugyanilyen értelemben szólanak fel K. Tóth Mihály és ismételtlen Jánosi Zoltán is.

Aczél Géza félti az internátus sorsát Jánosi módosításától.

A közgyűlés szótöbbséggel elfogadta Jánosi módosítását. Érdekes, hogy az előadó kulturtanácsnok is a tanács javaslata ellen szavazott.

Apróbb ügyek.

Apróbb ügyeket intézett még el a közgyűlés. Így egyes házvételekre és kisajátításokra nézve a tanács annak idején ismertett határozatát erősítette meg. A szegényházi gondnok fizetésrendezési ügyét jóváhagyták. Jókai Mór és Tisza Kálmán budapesti szobrára 1000—1000 koronát szavaztak meg. A Korona kenyérgyár részére követvám és adózási kedvezményt adtak. A Debreceni Mezőgazdasági gépgyár r.-t. új 500 koronás részvényeiből husz drb jegyzését kimondották.

Balkányi Miklós dr nak a borközraktár létesítését célzó indítványát a tanács javaslat értelmében a közgyűlés is egyhangulag helyesléssel fogadta.

Freund dr. — tb. főügyész.

Végül a főispán bejelentette, hogy Freund Jenő dr városi bizottsági tagot tb. főügyésszé nevezte ki. Megéjjenezték.

Az új tisztviselők letették az esküt, mire a közgyűlés véget ért.

Budapesti tudósítónk jelenti: Zichy János gróf vallás és közoktatásügyi miniszter mai klerikális izű beszéde óriási felháborodást keltett a magukat radikális és szabad gondolkodásúnak valló képviselők körében. A függetlenségi és 48-ás párt a legélesebb harcot fogja indítani Zichy ellen reakciós kijelentései miatt, sőt a munkapárt egy része is hangosan ad kifejezést elégedetlenségének. Csak a néppárt és Polónyi, az új antiszemita vezér, no, meg a hozzájuk szító Kossuth Ferenc-párt fogadták örömmel és lelkesedéssel Zichy fekete elveinek megnyilatkozását, melyből kitűnik, hogy a néppárt egykori vezére a miniszteri székből sem tagadja meg önmagát.

Nyomdába tanulónak felvétetik egy fiu.
Piacz-utca 12. sz.

Batthyány a vasutakról

A képviselőház ülése.

Még mindig a kereskedelmi tárca részletei vannak napirenden, amelyek tárgyalását ma az államvasutak tételénél folytatták. A kultusztárca csak dél felé kerülhet sor s mindenki nagy érdeklődéssel várja gróf Zichy János kultuszminiszter beszédét.

Návay Lajos egynegyed 11 órakor nyitja meg az ülést.

Bejeleni az Országgyűlési Értesítőben a tegnapi ülés jegyzeteiben hibát ejtettek a gyorsírók; az Értesítőben feljegyzés szerint az elnök bezárta a vitát, holott ez nem történt meg.

Napirenden: a kereskedelemügyi tárca költségvetésének részletes tárgyalása.

Batthyányi Tivadar gróf: A vasuti költségek tételénél helyesli azt az eszmét, hogy a kereskedelemügyi minisztérium ketté választassék. A pályaudvarok reformálására szorulnak; arra kell törekedni, hogy a személypályaudvarok lehetőleg a város belsejébe legyenek. A keleti pályaudvart nagyobbitani szükséges. A budapesti—szarajevói vasuti vonal kiépítését sürgeti. A költségvetést nem fogja el.

Neugebauer Emil: Nagyszében vasuti forgalmának mizériáit panaszolja. Az alvinci—vöröstoronyi vonal elsőrangusítását kívánja. A tételt elfogadja.

Elnök a vitát bezárja.

Lukács László ideiglenesen megbízott kereskedelmi miniszter: Először Neugebauer felszólalására reflektál. A nagyszében—kiskapusi vonal tökéletlenségét elismeri és ígéretet tesz, hogy javítani igyekezik.

A kereskedelemügyi minisztérium kettéválasztása első tekintetre kívánatosnak mutatkozik, abban a behatódott vizsgálat meggyőző arról, hogy a különválásnak hátrányai is vannak. Nem akarja ezzel ezt kijelenteni, hogy a kettéválasztás ellen tiltakozik, hanem csak szándéka az érem másik oldalára is rámutatni. A költségvetést elfogadásra ajánlja.

Elnök öt percnyi szünetet rendel el.

Szünet után.

A vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetésének általános tárgyalása kerül sorra.

Kamerer Elnök előadja a közoktatásügyi fontosságát hangoztatja állami életünk szempontjából s kiemeli, hogy a közoktatás ügy ez egyetlen, amelynek anyagi befektetése nem járhat anyagi haszonnal.

Kamerer után Zichy János gróf kultuszminiszter beszél. Kijelentette, hogy a keresztény ősi kultúra fenntartására mindent el kell követni. Az új egyetemekre vonatkozólag megjegyezte, hogy tévedés azt hinni, hogy az új egyetemet abba a városba kell felállítani, amelyik többet ad. Az új egyetemet olyan helyen kell felállítani, ahol legnagyobb a nemzeti érdek.

Majd fejtegette művészeti felfogását és a népoktatást. Kijelentette, hogy programjában a felekezeti béke fenntartása egyik sarkalatos pont s ezt be akarja tartani. A modern áramlatok ellen küzdeni fog, mert nem tűrheti, hogy a vallás és történelmi tradíciók megcsúfoltsanak. Kérte a költségvetés elfogadását.

A miniszter beszédét a munkapárton megéjlenézték.

Kifutó fiu fizetéssel felvétetik
lapunk szerkesztőségében

A Duna halottja.

Réthy Károlyné öngyilkossága

A Lánchídról ma reggel egy fiatal uri nő ugrott a Dunába és elmerült.

A nő ugylátszik vidékről jöhetett vagy költözködött, mert napernyőjén kívül két dobozt hagyott a hidon, a nagyobbikban ruhadarabok és fehérnemű, a kisebbikben néhány papiros és zsebkendő volt.

A nő személyét a rendőrség mind- eddig nem tudta megállapítani, de nem is akarta, mert a holmiját lepecsételték az éjjel és beadták a — tárgykezelésbe. Tárgynak vették a leveleket, irományokat is, amelyek esetleg nyomra vezet- hetnének.

Dél felé a referens a főkapitánysá- gon az újságírók unszolására mégis ki- váncsi volt a lepecsételt tárgyakra és találtak ott több lényegtelen levelet.

A nő fehérneműjében K. R. mo- nogram van.

Találtak egy levélpapírost is, me- lyen egy tervrajz, egy háznak a terv- rajza látható és nyomtatva egy cím: Városligeti fasor 20.

Végül találtak a nő táskájában egy névjegyet és egy Heidelbergbe címzett levélről feladóvevényt.

A Duna rejtélyes halottjáról a rend- őrség nem tud többet.

Tudósítónk lapzára előtt jelenti, hogy a Duna rejtélyes halottjának sze- mélyét kinyomozták.

A szerencsétlen nő Réthy Károly neves festőművész felesége, szül. Seid- ner Irma. Másfél éve, hogy feleségül ment Réthy Károlyhoz, nyugodt és csendes, boldog családi életet élt és hozzátartozó nem is sejtették élet- untságát.

Tegnap még ismerősei társaságá- ban ott volt a „Nyolcak“ esti konceri- jén és vigan eldiskurálgatott. Senki sem gondolta, hogy mára a Duna ha- lottja lesz.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombaton Anatol vigjáték ujdonság.

Vasárnap délután Csapodár vigjáték.

Vasárnap este Anatol vigjáték ujdonság utolsó előadás.

Anatol.

Bemutató előadás 1911. május 19.

Kevés olyan darabot irtak, amelyben olyan pókhálógyöngye, rejtett finomságok vol- nának, mint a még sentimentálistusában is kedves német író, Schnitzler darabjában s kevés darab igényel az interpretáló részéről olyan megértő figyelmet, mint épen az Anatol. Kissé olvadékony hangú, de kedves meló- diájú bécsi-walzer ez, mely bájos csilingelésű dallamával feledtet nekünk mindent, mindent s kedvesnek, szépnek, jónak találjuk az életet. A darabon végig árad valami kellemes romantika, mely csupán az utolsó felvonás- ban csap át francia izűre s valljuk meg, ez már épen szükséges is, mert modern korban élvén, agyunk nincs eléggé berendezkedve arra, hogy felvonásokon keresztül mindig

csak romantikát, mindig csak szentimentálist- must legyen kénytelen befogadni, mert a tul- édesség mindig émelyítő.

Örömmel regisztrálhatjuk, hogy ellenére a darab tiszta irodalmiságának, ami tudni illik rendesen ártalmára van a szinpadi ha- tásoknak, a közönség szívesen vette s nézte az előadást s tapsolt a szereplőknek.

Eltekintve attól, hogy a darab kiváló kvalitásai hatványozottan jobb kiállítást érde- meltek volna, az előadás jó volt s látszott, hogy a szereplők mind szerették a szerepei- ket s így igyekeztek a legjobbat adni.

A főszerepet (Anatol) Thury Elemér kreálta finom megértéssel. Precíz interpretá- lásával gondos s igazi művészi átérzésről tett tanuságot. Sikerei között az Anatol bi- zonyára a legelső helyre helyezhető.

A másik férfi szereplő Kemény, szintén elfogadható alakítást nyújtott.

A négy nő szereplő közül elsőhelyen Vajda Ilonkát kell említenünk. Ez a kedves, fiatal leány minden fellépésével újat, minden fellépésével szépet s tiszta művészetet ad.

Az a finoman nőanszirozott játék, amit tegnap a Bianka szerepében adott, minden shepticizmust legyőz föltétlenül sokrahiatott művészi képességei iránt. Jászay Olga, Csige Böske, mind a ketten kellőleg érvényesültek temperamentumokhoz szabott szerepeikben, Csige Böske az utolsó felvonásban, Ilona szerepében egészen magával ragadta a kö- zönséget s percekig tartott míg a tetszés zaj elcsitult. Császár Kamilla kissé gyenge volt.

Az est krónikájához hozzátartozik még a telt ház.

Ha későn jött is Schnitzler, szívesen néztük és szerettük meg. **K. Gy.**

* **Utolsó előadások.** Ma szombaton Ana- tol kerül színre másodsor, holnap vasárnap két előadás tartatik. Délután 3 órakor mér- sékelt helyárrakke! a Csapodár vigjáték kerül színre, a főbb szerepekben Zilahi, T. Csige Böske, Thury E. és Kemény Lajossal. Este az évad utolsó előadásául Schuiter szellemes darabja Anatol kerül színre harmadszor a már ismert előrendű kiosztásban. A vasárnap délutáni előadás mérsékelt helyárrak, az esti rendezes helyárrak mellett, bérletszünetben tar- tatik meg.

UJDONSÁGOK

— **Vasárnapi istentiszteletek.** Május hó 21-én prédikálni fognak a következő ref. lel- kész urak: a Nagytemplomban tiszt. Boér Ká- roly s. lelkész, a Kistemplomban 9 órakor Sarkadi Nagy József s. lelkész, 11 órakor Nt. Szele György lelkész, a Kossuth-utcai templomban Uray Sándor lelkész, az Ispotályi templomban tiszt. Gáborjáni Szabó Gábor s. lelkész, a Csapókerti imaházban Nt. Kovács János vallásokt. lelkész, a Homokkert ima- házban tiszt. Bereczky József főisk. szénior.

— **Vizsgák az Iparostanonc iskolában.** A város községi iparos tanonciskolájában az idén június hó 18-tól 23-ig tartják meg az évrő vizsgákat. A vizsgák 58 csoportban lesznek. Ekkor osztják ki az érdemes növén- dékek között a jutalmakat is.

— **Halott az utcán.** Hadházon tegnap reggel az egyik utcán halva találtak egy asszonyt. A vizsgálat kiderítette, hogy az illető Bakó Istvánné, akit éjjel hazamenet szívészélhűdés ért, de mivel segítség nem volt a közelben, meghalt. A temetési engedélyt megadta az ügyész.

— **A Vásárhelyi mandátum.** A „Polir. H. jelenti: A Kun Béla ellen beadott petícióban e hó 20-án kezdi meg a tanúkihallgatást Moga Ödön, a szegedi kir. ítélőtábla kiküldött bírása. Kun Béla országgy. képviselőnek dr Nagy György az ügyvédje. A tárgyalás igen szenvedélyesnek ígérkezik, mert a petícionálók egyik tanuja, Müller Miksa szabómester megjelent a védő irodájában és jegyzőkönyvet vétetett fel arról, hogy öt ezer koronával kínálták meg, hogy Kun Béla ellen hamisan valljon Ezenkívül Urbán Ernő, Harsányi Károly, Bezdán János bűnvádi feljelentést adtak be Hódi Mózes, a munkapárt elnöke ellen, azzal vádolva őt, hogy őket Kun Béla ellen hamis tanúzásra csábította.

— **Feljelentett nevelő szülő.** Felhíborító úgyról tett jelentést a debreceni kir. ügyészségnek dr Brokés Győző, a debreceni gyermekmenhely igazgató főorvosa. A menhely egy Micskai Ilona nevű lelencet dajkaságba adta ki Visnyai Sándorné nádudvari lakosnak. A lelketlen nevelőszülők gondatlansága folytán a kis gyermek combja ketté tört s most a halállal vívódik. A menhely igazgatósága kéri az ügyészséget, hogy a vizsgálatot indítsa meg a gondatlan Visnyai Sándorné ellen, aki felelősséggel tartozik a kis gyermekért.

— **Bécsben letartóztatott magyar.** Vasárnap egy bécsi tömeglakáson letartóztatott egy férfit, aki a rendőri bejelentő lapon Weisz Sándor kereskedőnek nevezte magát. Az illető azzal kellett feltűnést, hogy nagyon dobálódzott a pénzzel és másképpen is gyanusan viselkedett. A rendőrségnél a fogoly azt vallotta, hogy atyjától Budapesten nagyobb összegeket lopott, ezenfelül pedig tudomása volt egy betörésről, melynek a tettesei kétszázötven koronát adtak neki azért, hogy hallgasson. A rendőrség nyomozást indított és megállapította, hogy a nyanus ember valódi neve Holczer Sándor, Budapesten születet és husz éves. Holczer kedvese Hajnai Mari tizenkilenc éves munkásnő Budapesten szerelmi kaland közben elloptá egy lőkereskedőnek 1040 koronát tartalmazó pénztárcáját. Holczert átadták a törvényszéknek, kedvese eltűnt.

— **Az ezred trombitása.** Grácból jelentik: Tegnap halt meg itt Guter János, hetvenharmadik esztendejében. Guter harminc évig szolgált a 27. sz. gyalogezredben s részt vett az 1859., 1864. és 1866-iki hadjáratokban. Az elhunyt neve elválaszthatatlanul össze van kapcsolva az olversee-i csatával. Guter ezredtrombitás volt s 1864-ben úgy tünt fel Schlezwig-Holsteinben, hogy felebbvalója parancsa ellenére a csatában nem visszavonulásra trombitált, hanem rohamra. A trombitászóra a sereg a dánakra támadt s megnyerte a csatát!

— **A Szász-Medgyaszay-est.** Példátlan érdeklődés előzi meg a Szász-Medgyaszay-estélyt, amely május 25-én este félkilenc órakor lesz a debreceni színházban. Az estélyt a Kultura Irodalmi és Művészeti Társaság rendezzi, amelynek ez lesz az első debreceni zászlóbontása, kétségkívül fényes sikerrel. Szász Zoltán, a népszerű író Szépség és szerelem címen tartja meg kiválóan érdekes előadását, amely iránt különösen a hölgyek tanúsítanak nagy érdeklődést. Tévedés azt hinni, hogy Szász obszcén dolgokról beszél. Közönségének túlnyomó része mindenütt fiatal lányokból került ki. Nem kisebb érdekességű szereplője az estélynek Medgyaszay Vilma, a legkiválóbb kabaréprimadonna, aki az ő népszerű dalait adja elő páratlan művészetével. Medgyaszayt Nádor Mihály, a Nagy Endre kabaré kitűnő karmestere kíséri zongorán. Az estélyre szóló jegyek már kaphatók Csáthy Ferenc könyvkereskedésében.

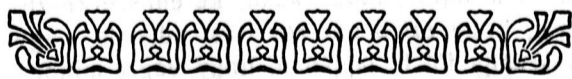
— **Tudott-e az orléáni szűz irni?** Hanotaux francia történelembuvár hatalmas könyvet írt Jeanne d'Arcról, amelyben terjedelmesen foglalkozik azzal a Jeanne d'Arc kutatókra nézve felettebb érdekes kérdéssel, hogy vajjon tudott-e az orléáni szűz írni. Az az írott dokumentum ugyanis, amelyben a hősnő maga cáfolja meg csodáinak isteni eredetét s amelynek valóságára felett már igen sokat vitatkoztak a történettudósok, nincsen aláírva. Ezt a jelentőséget azzal akarták megokolni, hogy az egyszerű domremy-i pásztorleány nem tudott írni. Ha azonban bebizonyosodik, hogy Jeanne d'Arc tudott írni, akkor az egész iromány nem tekinthető másnak, mint egy rosszakaratu hamisítványnak, amelyet ellenségei hoztak forgalomba. Nalcissye gróf levéltárában, aki egyenes leszármazója Charles du Lysnek, Johanna nagybátyjának, van három levél, amelyet Janne d'Arc intézett Reims város polgáraihoz. Ezeket az írásokat a XVII. században Reims város tanácsa átadta Charles du Lys egyik leszármazottjának s azóta a családi levéltár kincsei között őriztetnek. Nalcissye gróf ezeket a leveleket és a hősnőnek még számos írását, amelyek a liliei és riomi levéltárakban vannak elhelyezve, vizsgálat tárgyává tette és megállapította, hogy a reimsiekhez intézett levelek szövege idegen kéz írása, az aláírás azonban teljesen megegyezik a liliei és riomi levéltárak kézirataival. Az érdekes könyv adatokkal bizonyítja, hogy Jeanne d'Arc 1430. telén megtanult írni.

— **Öngyilkos asszony.** Böszörményből jelentették legnap a debreceni kir. ügyészségnek, hogy Molnár Ferenc odaváló gazda felesége felakasztotta magát. Molnárné régóta betegeskedett. Többször akart már öngyilkos lenni, azonban megakadályozták e tetteiben. Tegnap egyedül volt otthon s végrehajtotta sötét tervét.

— **Az Arany Bika Mulató** műsora közbeszéd tárgya ma már egész Debrecenben. A közönség e kedvelt nyári szórakozó helyén oly elsőrendű műsorban gyönyörködhet, melyhez hasonlóan eddig nem igen volt része s így érthető, hogy a mulató kellemes udvarkertje esténként teljesen megtelik előkelő családi közönséggel. Kovács Andor kabarét művész, Árnai Károly a legjobb magyar imitátor, Szegő Józsa a Nagy Endre kabarét tagja, The tvo Rewels amerikai excentrikusok, Miriam „a megbolondult komédiás”, a bájós Deák táncduett és a temperamentumos Jola Jolanda olasz soubrette a program főerőségei. Az előadások 9 órakor kezdődnek.

— **Máthé János** vízvezeték, fürdőberendezés és csatornázási vállalata. Elvállalja az udvar szakszerű csatornázását a kaputól befelé, kívánat szerint, kőagyag belon vagy öntöttvascsövekkel Teiőviz lefolyó udvari vezeték bekötését a csatornába. Fürdőberendezés, angol closet felszerelését. Jótállással jutányos áron. Műhely és iroda: Darabos-utca 54. sz. Minta üzlet: Egyháztér 5. szám. Telefon szám 321.

— **Lapkiadunk** ohivatalában kereskedelmi végzetű jó írásu női tisztviselőnő felvétetik.

Mindenféle
Nyomtatványokat
olcsón készít
HOROVITZ ZSIGMOND
könyvnyomdája
Darabos-utca 7. sz. a.

IRODALOM.

London lord mayora Esperantista.

A britt esperantista társaság március hóban nagy gyűlést tartott, melyen London lord mayora (főpolgármestere) Sir. Vezey Strong és neje elnököltek. E gyűlésnek legnagyobb jelentőséget a főpolgármester követező beszéde adott:

„Hölgyeim és Uraim! Nagyon örülök, hogy jelen lehetek e lelkesült Esperantisták gyűlésén. Egyszer már ezelőtt volt alkalmam tapasztalni a lelkesültséget, mert azon időben, mikor a nemzetközi esperantista kongresszust a mi országunkban tartották, mint az akkori lord mayor képviselője, szerencsém volt fogadhatni az idegen vendégeket és jól emlékszem, hogy azon alkalommal én egyedül voltam ott, aki nem értette az Esperantot és mert a jelenlevők nagy része idegen országbeli volt, én pedig egyszerre nem beszélhettem 18–20 féle nyelven, kényelmetlen helyzetemből Mudie barátom mentett ki szavaimnak azonnal való ügyes tolmácsolása által és pedig oly ügyesen fordította le esperantora a szavaimat, hogy a jelenlevő idegenek részéről lelkesült fogadtatásra talált. Én részemről igen kellemesen emlékszem vissza azon eseményekre és azért jöttem most ide el, hogy beszédet tartsak Önök előtt, nem mint képviselő, de mint e város főtisztviselője és biztosítom Önöket, hogy minden, ami az azóta elmúlt időben történt, csak megerősítette érdeklődésemet az esperantista dolgok, az esperantisták munkája iránt, mint akik azon munkálkodnak, hogy ezen nemzetközi kisegítő nyelvet az élet minél többféle viszonyai közé bevezessék.

Es én kostatálom az Önök áldozatkészségét az Önök azon elhatározásában, mely szerint e gyűlés tiszta jövedelmét a VII. Edvard király emlék-alap javára adják amely előttem igen szoros összeköttetésben látszik lenni az Önök mozgalmával, mert — államügyeken kívül — VII. Edvard király leginkább érdeklődött a világbéke iránt, azon ügy iránt, amelyen — amint hiszem — Önök Esperantisták szintén munkálkodnak. Valóban úgy vélem, hogy az Esperanto teljesen megérdemli az egyetemes béke minden hívének a támogatását. Mert mi az, ami leginkább alkalmas előidézni háborúságot? Egyesegyedül a különböző érdekeltek között támadható félreértés. És hogy tisztában legyen arról bárki, hogy megértette az ellenfele szándékait, mindenek előtt szükséges, hogy közös nyelven megérthessék egymást. És ugy látszik nekem, hogy legelőképen ez az a dolog, amelyre nézve az Esperanto nyelv nagy segítséget képes nyújtani és ezért kinyilvánítom, hogy én magam is lelkesült Esperantista vagyok.

(Esperantoból ford. Török P.)

A homorogi csodakut.

Szökőkut a szobákban.

Oláhhomorongon csodájára járnak egy alig négy méter mélységű kútnak, amely csodálatos bőséggel önti aránylag szűk torkából a vizet. Jóideig örültek a csodakútnak az oláhhomorogiai, akik eddig nagy szükségét szenvedtek vízben, néhány hónap óta azonban kezdik sokallani az istenáldást. Ugy áll a dolog, hogy a csodakut egyszerűen kiönti a falut, hacsak valamit ki nem találnak ellene.

Oláhhomorongon, a falu dombos részében Birta Péter gazdának híres jó kutja volt, úgy, hogy odajárt az egész környék. A télen azonban a kut iszapos, zavaros lett, ihatatlan vizet szolgáltatott, ezért aztán be is tömötték az előljárók. Birta Péter a község ösztönzé-

sére kutmestert hozatott és az udvarán másik kut furatásához kezdett. Abessziniai módra kezdtek a kutfuráshoz, ami aztán váratlanul igen dus eredményhez vezetett.

Alig négy méter mélységben erőszakosan feltörő, másodpercenként 80 liternyi vizet szolgáltató forrásra bukkantak a furatók. Alig készült el a rögzített kutmedence, a folyton emelkedő víz kicsapott, elöntötte az udvart és az utcára kezdett folydogálni.

Csakhamar megbékélték a forrással. Betoncsöveken vezették a földeten keresztül az Opre-patakba, Birta Péter azonban a saját udvarán és a saját földjén keresztül vivő részt nem betoncsövekkel, hanem csak csatornákkal építette ki.

Nemrég nagyon kellemetlen meglepetésben részesült az egyik dombon lakó gazda. Szöveget akart felállítani a földpallós szobájában, egy karót sulykolt le a talajba, hogy a guzsalykerekeket legyen mihez megerősíteni. Alig ütött azonban egy kettőt a karóra, az kiugrott a földből és a nyíláson át szép csillogó vizsugár szökött föl. A román gazda egész családjával együtt rémülten menekült ki a szobából, amely azóta víz alatt áll.

Gyakran megtörtént az is, hogy az udvaron játszó gyermekek gödröt ástak s a gödör pillanat alatt megtelt vízzel.

Az előjáróság erre megsokalta a dolgot, jelentést tett a csodáról a nagyszalontai főszolgabirónak és kérte, tömessen el a kutat, mert aggasztó a domb helyzete. Félős, hogy a hatalmas domb a ráépült falurezszlettel együtt szétmálik, mint valami sárgolyó, úgy átitatta vízzel a csodakut.

A nagyszalontai főszolgabíró helyszíni szemlét tartott Oláhhomorogon Birta Péter kérésére, azonban ő is rendkívül meglepetéssel tapasztalta, minő veszélyben van a község dombon épült része. Ahol a botját ledőfte a földre, ottmindenütt apró szökőkút támadt. A jobbára vályogból épült házak alsó részeit átitatta a víz, sárfalakon nyugszanak a tetőzetek, úgy, hogy sohasem biztos, mikor fut szét a fal egy-egy tető alól.

A főszolgabíró most a rettegő falu nevében gyors intézkedést kér bejelentésében az alispántól, egyuttal utasítást is, mit csináljanak a veszedelmes csodakuttal.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Összbüntetés.** A debreceni kir. törvényszék tegnap délelőtt Hoffman József elnöke alatt foglalkozott Lakatos Rostás Margit nevű cigányasszony többszörösen büntetett tolvajni ügyével s összbüntetésül ez év január 23-ától számított 6 hónapi és 1 napi börtönnel sújtotta.

§ **A Haverda-pör koronatanuja.** Haverdaék pörében Popper Gyula pénzügynök volt a koronatanu, de a védelem arra hivatkozott vele szemben, hogy ellene is pünpörök folytak s így a szava nem sokat ér. Voltak is Poppernek ilyen bajai, ma is váltóhamisítás miatt állt a törvényszék előtt. Popper valami 700 koronás váltót értékesített, rajta két sógorának az aláírásával. A sógorok annak idején a váltót hamisnak mondták s így került az ügy bíróság elé. Ma az aláírók változtattak előbbi vallomásukon s a törvényszék Poppert, akinek dr. Oroszy Géza volt a védője, fölmentette a közbíró felebbezett.

§ **Okirathamisítás.** Zsuzsa Ferenc nagy-károlyi születésű debreceni lakosnak magán-

okirat hamisítás miatt gyűlt meg a baja az igazságszolgáltatással. Zsuzsa ugyanis özvegy Villás Józsefné tiszánagyfalusi lakos nevére egy 38 koronás váltót hamisított. — A hamisítást nem lehetett bebizonyítani s ezért a törvényszék Zsuzsát felmentette.

TÁVIRATOK.

Marokkó.

Paris, május 19. A hadügyminiszterium közli Moinier tábornak ma reggel érkezett táviratát, amely szerint a segélycsapat harmadik és utolsó oszlopa e hó 17-én a Becht-folyó gázlóján átkelt. A hadoszlop ezidőszereint annyira eltávolodott, hogy a vele levő drótnélküli távíróval már nem adhat hirt magáról úgy, hogy néhány napig ezen hadoszlop felől hiányzani fognak az értesülések.

Tengerészek sztrájkja.

London, május 19. A Reuter ügynökség jelenti Newcastleből, hogy a tengerészek sztrájkbalépésének kérdése a döntés felé közeledik. A sztrájk megkezdésének napját május 29-ét említik, de nehéz hivatalos megerősítést kapni. Hajózási körökben az a vélemény uralkodik, hogy legközelebb megfogják kísérni fenyegetésük beváltását, a hajóforgalom megbénítását.

Az angol koronázás és a pápa.

Róma, május 19. Az Osservatore Romano jelenti, hogy a pápa György király koronázása alkalmából Granito di Belmonti volt bécsi nunciának mint rendkívüli követnek vezetésével rendkívüli missziót fog Londonba küldeni.

Péter szerb király Bécsben.

Bécs, május 19. Péter szerb király Belgrádból ma este a legszigorubb inkognitóban ide érkezik és megállapodás nélkül folytatja útját.

A királygyilkos kitüntetése.

Belgrád, május 19. Szolbrovics Leonid tábornokot, akit Sándor király meggyilkolásában való részvétel miatt nyugdíjaztak, Péter király reaktiválta és Párisból való visszaérkezése után főhadsegédévé fogja ki-nevezni.

A közönség köréből.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Nehezen szántam rá magamat, hogy félig meddig személyes természetű ügyünket a nyilvánosság előtt megszellezzem, de bizva a sajtó jóindulatában, kérem szerkesztő urat, hogy ezt a pár sor írást adja le vagy használja föl b. lapjában, hogy végre minden illetékes fórum tudomást szerezzen arról az eljárásról, melyet a város és idej népszámlálóbiztosokkal szemben tanusít.

Tudvalevő dolog, hogy a népszámlálóbiztosok legnagyobb része az akadémiák hallgatói közül került ki. Valamint minden főlsleges magyarozgatás nélkül az is gondolható, hogy a biztosok nem abban a hiszenben vállalták megbízatásukat, hogy jól megérdemelt s hozzá meglehetősen szegényes díjakat majd valamikor egy félesztendő mulva kaphassák meg egy csomó szaladgálás s idővesztegető kilencselés után. A munka befejeztetett már rég s mindenki azt gondol-

hatná, hogy a népszámláló biztosok is már régen el is felejtették, hogy nekik valamikor számlálói megbízatásuk volt s a pénzt is régen elköltötték. Nos hát csalódik, aki így gondolkozik. A számlálók — legnagyobb részben szegény akadémiai hallgatók — még most, mintegy öt hónappal a számlálás után sem kapták meg nyomoruságos illetményeiket. Februárban azzal biztatták őket, hogy majd márciusban, márciusban, hogy majd áprilisban, áprilisban, hogy majd májusban kikapják s most májusban azzal biztatták őket, hogy hagyják a városnál címeiket s majd szeptember felé elküldik nekik a 20—30—40 koronáikat. Nagyon valószínű, hogy szeptemberben majd ujévre biztatják őket s így folytonos remény maszlagokkal élve majd az Urnak 2573 esztendejére végre hozzájuthatnak a magukéhoz.

Őszintén szólva igazán kíváncsi vagyok, hogy mit csinálnának a városi hivatalnokok, ha nekik hónapokon keresztül nem adnának fizetést. Vajon beérnék-e a Csóka tanácsnok remény maszlagáival, alig hiszem, hogy igen.

A dolognak még az a hátrányos következménye is van, hogy a főiskolai hallgatók közül nem egy, a félév kezdetekor más akadémiaira iratkozott, s így, ha csak egy vagyont el nem akar költeni sürgetőlevél bélyegekre, úgy ősz fejjel sem juthat pénzéhez soha.

Még egyet. A számláló biztosok körében igen nagy a felháborodás ezen kéllőleg nem jellemezhető eljárás miatt s mindannyian sajnálják, hogy arra a terhelt népszámlálói biztosi feladatra vállalkoztak s megérdemelt díjaikhoz hozzá nem juthatnak.

Egy volt népszámláló biztos.

A „Debreczen“ f. évi május hó 19-iki számában „Botrányok a kollégiumban“ c. közleményben foglaltak alapján a vizsgálat megindított. A vizsgálat sikere érdekében kérjük a cikk íróit, hogy konkrét panaszukat az igazgatóságnál megtenni sziveskedjenek. Debreczen, 1911. május hó 19. Főiskolai igazgatóság.

REGÉNY.

A régi jó világból.

Folytatás.

— El az, édes barátom! Ihol az egész pénz, mit a ládában találtunk! Tizenegy forint, tizenkét krajcár, — viszonzá a jegyző, ki azalatt az asztalon levő rézpénzt megolvasta.

— Az nem igaz! Itt nem veszett el semmi! Nem vesztetett el semmi! A pénzt úgy lopták el. De majd meglátom, ha nem adjak-e ki a pénzemet — kiáltá Nádverő, miközben hatalmasan handa-bandázott maga körül.

Pozsár nem felelt semmit. Megtörődötten hanyatlott hátra a padra és állával botjára támaszkodva merengett maga elé. Alig tudta már, mi történik körülötte.

Zsuzsi asszony pedig ezalatt már ismét künn folytatá csatoráját a szolgálóval a récetójás miatt és csak akkor jött be a házba, mikor mind kiadta volt, ami a szívét nyomta. De midőn hallotta, hogy a ládát üresen találták újra felfort indulata.

(Folytatjuk.)

A „Debreczen“ szerkesztősége és kiadóhivatala Darabos-u. 7. sz. a.

Eladó ház.

Ajtó-utca elején

szép, modern ház, 250 □ öl telekkel, négy lakással, átjáró az Eötvös-utcára, olcsó áron azonnal eladó.

Ertekezhetni: **Molnár Henrik**
Dréher-étterem, délben 1-2-ig,
este 8-9-ig.

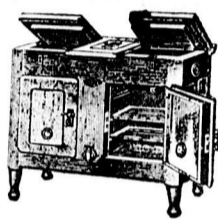
Telefonszám: 321.

Máthéi János

légszesz, vízvezeték, csatornázás
közponit gőzfűtés és fürdőbe-
rendezési vállalkozó.

Műhely és iroda: **Darabos-u. 54.**
Modern üzlet: **Egyháztér 5. sz. a.**
(Nagytemplom mellett), ahol elegáns

háztartási jégszekrények

különböző nagyság
és kivitelben I-ső
rendű gyártmány,
jutányos áron be-
szerezhetők, jót-
állás mellett. Javi-
tások díjtalanul
eszközöltetnek.

Ugyanott diszes
és célszerű mo-
sogató asztalok, szoba-kiosettek, fürdő-
kádak, fordókályák, mosdók, ciosettek,
bidetek és egyéb fürdőszobai pipere-
cikkek, szőllőpermetezők és mindenféle
búdogárak nagy választékban kaphatók.
Minden nagyhangú hirdetésnél jobban
beszél a személyes meggyőződés, kérem
az érdeklődőket üzletem megtekintésére.

Jegyzet mag magának pontosan azt,
hogy a

PATHEPHON

a legjobb és legkiválóbb beszé-
gép a mely csak létezik.

Ti másként jászok, a természetnek karcolja és nem rongálja.
Követelje határozottan, hogy a kereskedő Önnek
egy tő nélküli Pathephonon járjon.

A PATHÉ FRÈRES, PARIS

világhírű cég gyártmánya.

Minden jobb kereskedőnél kapható.
Katalógus ingyen és bérmentve.

Remek új magyar felvételek.

PATHÉ FRÈRES

WIEN, I.,
KOLOWRAT-RING 9.

Paris, London, Wien, Berlin, Moskva
Szt. Petyvár, Odessa, Brüsszel,
Amsterdam, Barcelona, Mánó,
Lissabon, Bombay, Cakcutta, Singa-
pore, Shangai, Peking stb.

Legpon-
tosabb

Órák

legolcsóbban

GASPARIK ÁDÁM

órák és ékszerésznél

Hunyadi-utca 12. szám és fióközlet
Szent-Anna-utca 2.
548/1911. P.

Hirdetés.

Református egyházunk pres-
biteriuma közhírré teszi, hogy
egyházközségünk választótá-
gajainak névjegyzéke az egyházi
I. t. c. 19. §-a értelmében el-
készült és ez év május 15-től
25-ig délután 1 óráig az egy-
ház számvévi hivatalában köz-
szemlére kitétetik, hol azt ab-
ban az időben, a hivatalos órák
alatt - 8 órától 1 óráig -
bárki megtekintheti és ellene
ez idő alatt az egyház iktatói
hivatalában írásban felszólalást
adhat be, a felszólamlásra ho-
zandó határozat ellen pedig,
mely az illetővel írásban fog
közöltetni, ez évi június 5 től
20-ig az espereshez felebez-
het.

Kelt Debreczenben, a refor-
mátus egyház presbitériumának
1911. évi ápril 18-án tartott
gyűléséből.

Dicsőfi József,
lelkészelnök.

Kovács József,
főgondnok.

Telefon szám, Május 14-től 412.

Könyvnyomda

Hirlapkiadóvállalat

áthelyezés

A Stenczinger-ház lebontása folytán 1901. év
óta fennálló

Könyvnyomdamat

a hirlapkiadó vállalattal együtt május hóban
áthelyezem **Darabos-utca 7. sz.** házamba.

Ez alkalmából könyvnyomdamat **szedő-
gépekkel és új modern anyagokkal
villamos üzemre** rendezem be, úgy, hogy
a legkényesebb igényeket is minden tekintet-
ben kielégíthetem.

A n. é. közönség további b. pártfogását
kérem mély tisztelettel!

Horovitz Zsigmond.

Telefon 330.

Fényképészeti cikkek és levélpapírok Piac-utca 12. sz. a. papírüzletemben
jutányos árban beszerezhetők.

